Architecture, Design and Conservation
Danish Portal for Artistic and Scientific Research

Aarhus School of Architecture // Design School Kolding // Royal Danish Academy

Screening af kulturmiljøer

Albrektsen, Kasper; Boisen Lyhne, Mette; Ostenfeld Pedersen, Simon; Nielsen, Cecilie Julie ; Ashur, Amal; Ørum, Jakob; Morgen, Mogens Andreassen

Publication date:
2019

Document Version:
Også kaldet Forlagets PDF

Link to publication

Citation for pulished version (APA):
Albrektsen, K., Boisen Lyhne, M., Ostenfeld Pedersen, S., Nielsen, C. J., Ashur, A., Ørum, J., & Morgen, M. A. (2019). *Screening af kulturmiljøer: Lejre Kommune*. Arkitektskolen Aarhus.

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Download date: 27. Apr. 2024

ARKITEKTSKOLEN AARHUS
Designskolen Kolding
Det Kongelige Akademi

4

HOLTENSMINDE

Husmandsstederne i Holtensminde ligger som perler på en snor langs Holtensmindevej

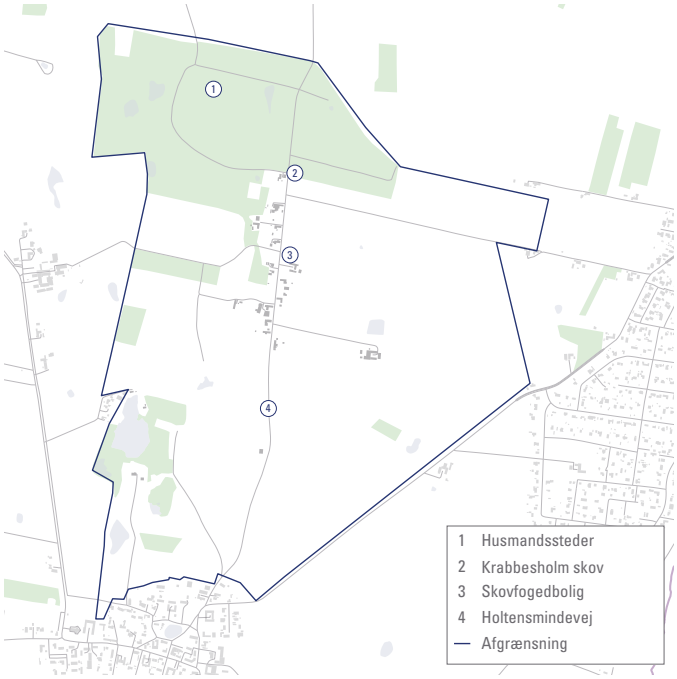

Afgrænsningen omfatter Holtensminde med husmandssteder og tilhørende landskab samt Krabbesholm Skov og skovfogedbolig

BESKRIVELSE

Holtensminde er opført af Nicolai Abraham Holten, der i 1810 overtog herregården Krabbesholm. N. A. Holten udstykkede i 1820'erne omkring 10 husmandssteder for at forbedre vilkårene for Krabbesholms jordløse husmænd. Husmændene fik hver tildelt en tønde land og en gård i husmandskolonien, som ligger langs Holtensmindevej mellem Krabbesholm og Sæby. Husmandsstederne ligger som perler på en snor i et kuperet landskab, hvor de placerer sig med ryggen til bakken og udsigt over et åbent marklandskab mod øst. Husmandsstederne er vinkelbyggede og fremstår i bindingsværk med stråtag, og mod nord ved Krabbesholm Skov ligger en skovfogedbolig i samme stil.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Holtensminde fremstår velbevaret med et flot og ensartet udtryk i bebyggelsen, som rummer mange arkitektoniske kvaliteter. Husmandsstederne ligger på deres oprindelige plads, men udskiftningsfiguren er med tiden omdannet, hvilket er svækkende for både den kulturhistoriske og den integritetsmæssige værdi. Enkelte bygninger er løbende føjet til rækken af husmandssteder, og den nyere bebyggelser er fint integreret i området, der på trods af ændringer fortsat er aflæseligt.

BÆRENDE ELEMENTER

De bærende elementer knytter sig til de ensartede husmandssteder med en høj arkitektonisk værdi og placeringen i landskabet samt den tydeligt aflæselige forbindelse til Sæby og Krabbesholm.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Holtensminde har med sine velbevarede, idylliske husmandssteder, landskabelige kvaliteter og nærheden til Sæby gode egenskaber inden for bosætning i den eksisterende bebyggelse.

BEMÆRKNINGER

Kulturmiljøet bør gennem en lokalplan med bevarende bestemmelser sikres mod omdannelse både arkitektonisk og strukturelt, da dette vil svække stedets bevaringsværdier i væsentlig grad.

Kommune:	Lejre Kommune
Kategori:	Landbrugsmiljø - Husmandskoloni
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	-
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

VÆRDISÆTNING
EGENSKABER

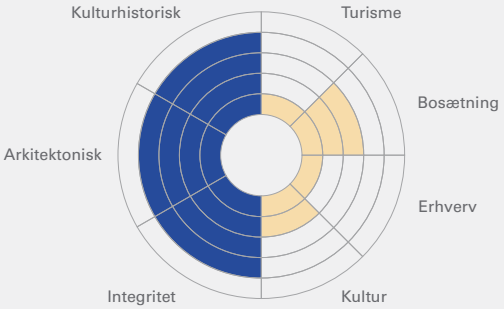

HOLTENSMINDE

En af de nyere bebyggelser på den østlige side af Holtensmindevej er opført med et arkitektonisk udtryk, som harmonerer med de oprindelige husmandssteder

Husrækkens første bebyggelse mod nord ved Krabbesholm Skov og den tidligere skovfogedbolig

Ankomsten til Holtensminde fra Sæby, hvor man oplever det kuperede landskab

22

KATTINGE

Landarbejderboliger langs Kattinge Bygade

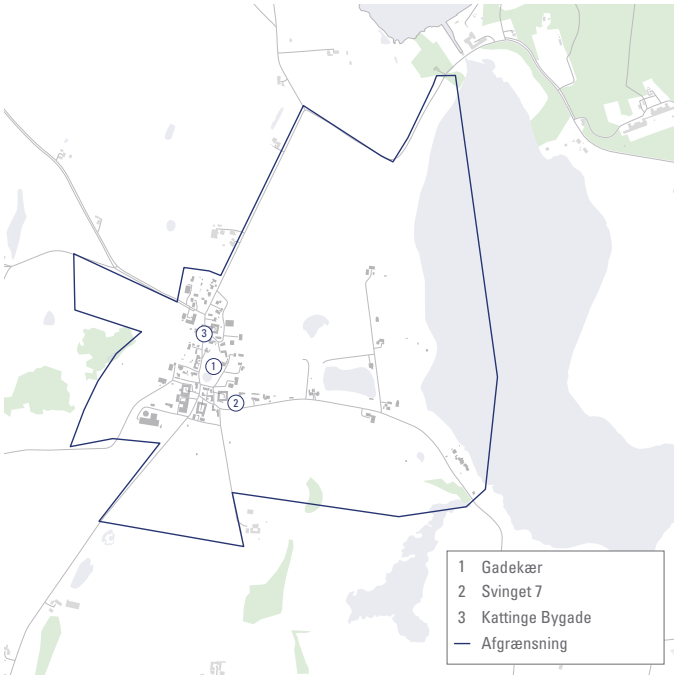

Afgrænsningen indeholder hele landsbyen med det slyngede gadeforløb og forten samt omkringliggende marker og landskab

BESKRIVELSE

Kattinge er beliggende i et åbent og kuperet landskab ud til Kattinge Vig og Store Kattinge Sø. Landsbyen, der kan dateres tilbage til 1200-tallet, har blandt andet været fæstegods under Lindholm Gods og er senere udskiftet i 1786. I løbet af 1800-tallet opførtes ca. 10 mindre huse til landarbejdere og håndværkere delvist på forten og ved udfyldning af arealerne mellem gårdene. I dag findes flere af de oprindelige gårde fra udskiftningen samt landarbejderboligerne beliggende omkring den tidligere forte, der i dag fremstår som fælles grønning med gadekær.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Landsbyens struktur opleves yderst velbevaret, og de mange gårde og landarbejderboliger fremstår velholdte. Langs Kattinge Bygade udgør landarbejderboligerne i relation med gadekæret en værdifuld helhed. Sammenhængen mellem den tidligere forte, landarbejderboligerne og de bevarede gårde skaber tilsammen en stærk fortælling omkring landsbyens udvikling fra slutningen af 1700-tallet og starten af 1800-tallet og fremstår som et velbevaret eksempel på nationalt niveau. Landsbyens bevarede struktur, tætte beplantning og oprindelige boliger samt gårde forstærker landsbyens autenticitet.

BÆRENDE ELEMENTER

De bærende værdier findes i den velbevarede struktur og arkitektur, særligt omkring Kattinge Bygade, Svinget og Vænget. Bærende for området er ligeledes den delvist friholdte forte og de oprindelige gårde, hvor særligt Svinget 7 rummer vigtige kulturhistoriske værdier.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Området er et attraktivt bosætningsområde. Svinget 7 besidder unikke egenskaber indenfor kulturformidling grundet den yderst velbevarede arkitektur og struktur.

BEMÆRKNINGER

Kattinge er i dag sikret gennem en restriktiv lokalplan. Svinget 7 kræver en snarlig istandsættelse, hvis værdierne skal bevares.

Kommune:	Lejre Kommune
Kategori:	Bymiljø - Landsby
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	-
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

VÆRDISÆTNING
EGENSKABER

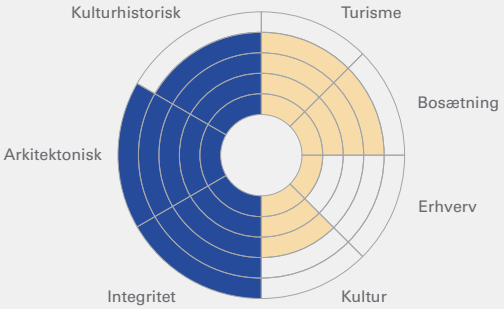

KATTINGE

De velbevarede landarbejderboliger fra 1800-tallet langs Kattinge Bygade og den oprindelige forte med gadekær

Den tætte, oprindelige landsbystruktur opleves blandet andet langs Vænget

Svinget 7 er en yderst velbevaret firlænget gård fra slutningen af 1700-tallet med toilet i gårdrummet

28

GEVNINGE

Gevninge Bygade snor sig gennem byen med alle gårde og boliger placeret tæt langs gaden

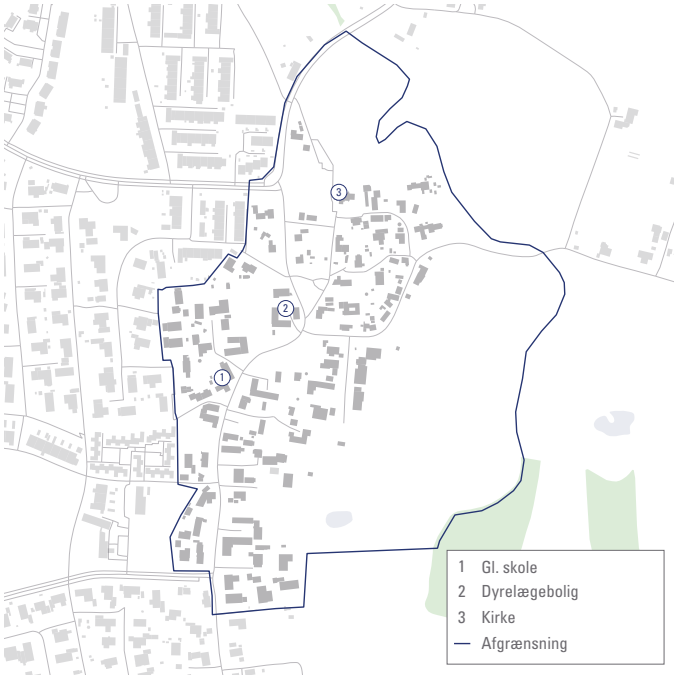

Afgrænsningen indeholder den gamle landsbystruktur med kirke, gårde, landarbejderboliger og tidligere funktionsbygninger såsom skolen og dyrelægeboligen

BESKRIVELSE

Gevninge er en slynget vejby med en historie, som strækker sig langt tilbage. Landsbyen har bl.a. hørt under Århus og Roskilde Domkirke samt kongen, og senere har Gevninge været delt mellem Ledreborg Slot og Lindholm Gods. Landsbyen blev udskiftet i 1794, og siden 1960'erne er den blevet udviklet markant med bl.a. mange parcelhusudstykninger. Den oprindelige landsby ligger dog uberørt, og langs Gevninge Bygade opleves den gamle landsbystruktur med flere bevarede gårde og landarbejderboliger samt skole med tilhørende tjenesteboliger. Ved Kirke Allé findes kirken samt en tidligere dyrelægebolig.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Den oprindelige struktur og de mange velbevarede landarbejderboliger styrker forløbet langs Gevninge Bygade, Kirke Allé og de mindre gader Kirkestræde, Krogen og Svenskebakken. Vigtig for den kulturhistoriske fortælling er skolen med de omkringliggende tjenesteboliger langs Krogen. Fortællingen forstærkes yderligere af de oprindelige og velbevarede gårde, der ligger i nær relation til skolen.

BÆRENDE ELEMENTER

Bærende for landsbyen er den samlede struktur med det tætte gadeforløb og de mange bevarede ejendomme. Særligt er skolen og dyrelægeboligen bærende for oplevelsen af byen.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Grundet den autentiske og atmosfærefyldte landsbystruktur indeholder området gode egenskaber for bosætning. Ligeledes rummer flere af byens bygninger, og særligt den gamle skole, egenskaber inden for kulturelle formål.

BEMÆRKNINGER

Landsbyen besidder mange værdifulde elementer, og det anbefales at udarbejde en lokalplan med bevarende bestemmelser for strukturen og den oprindelige bebyggelse. Lokalplanen skal sikre byens tætte gadeforløb med huse beliggende helt ud mod gaden samt en udpegning af de bevaringsværdige bygninger.

Kommune:	Lejre Kommune
Kategori:	Bymiljø - Landsby
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	-
Adgangsforhold:	Offentlig adgang

VÆRDISÆTNING
EGENSKABER

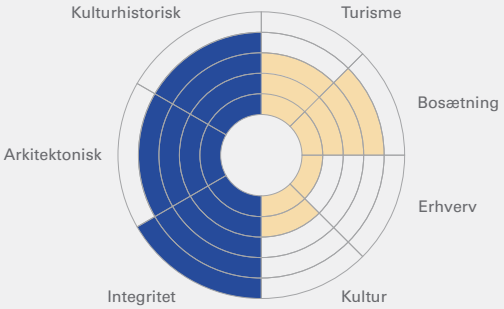

GEVNINGE

Landsbyen rummer flere ældre stråtækte huse. Gården til venstre er nyopført i oprindelig stil

Byens ældste skole samt Krogen med Frøkenhuset, hvor skolens lærer boede

Tidligere dyrelægebolig tilhørende Christian Tobiassen, som skrev Gjevningebogen

36

LEJRE VANDVÆRK

Taget på filterbygningen blev ændret til sadeltag i 1985. Dette er sket med omtanke og hensyn til den oprindelige arkitektur

Afgrænsningen indeholder vandværket med omkringliggende tjenesteboliger samt landskab

BESKRIVELSE

Lejre Vandværk er opført i år 1939 efter tegninger af Ove Huus. Vandværket er beliggende ved Lejre Å og ud til Ledreborg Allé. Bygningerne grupperer sig omkring Blæsenborgvej, der kobler sig på Ledreborg Allé. Ved ankomsten ligger fire tjenesteboliger i par, og nord for Blæsenborgvej ligger maskinhus, nedgangskammer og sandvaskbygning, mens filterbygningen ligger syd for vejen. Alle bygningerne er opført i klassicistisk stil med gule mursten og enkle, dekorative elementer i facaden. I området findes desuden flere underjordiske cisterner.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Hele området fremstår homogent, og den gennemgående arkitektur binder området sammen til en værdifuld helhed. Bygningerne fremstår velholdte og som et tydeligt eksempel på 30'ernes industribyggeri. Miljøet afspejler samtidig tidens udvikling inden for vandforsyning og udgør et regionalt vigtigt område.

BÆRENDE ELEMENTER

Kulturmiljøets bærende elementer udgøres af den arkitektoniske sammenhæng i bebyggelsen og de dekorative detaljer i murværket. De arkitektoniske værdier findes primært i det ydre, dog besidder Maskinhuset også høje arkitektoniske værdier indvendigt. Bærende for området er ligeledes vandværkets symmetriske opbygning efter en tydelig funktionel plan.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Vandværket forventes funktionstømt i 2024. Bygningerne rummer udviklingsegenskaber som bl.a. boliger og kulturelle formål. Egenskaberne findes i bygningernes rummelige kapacitet, dog bør en omdannelse ske med stort hensyn til arkitekturen og bebyggelsesstrukturen.

BEMÆRKNINGER

Det anbefales at udpege området som et værdifuldt kulturmiljø og efterfølgende udarbejde en strategisk udviklingsplan med afsæt i områdets stedbundne værdier. De arkitektoniske værdier bør sikres forud for en udvikling.

Kommune:	Lejre Kommune
Kategori:	Offentlig service - Tekniske anlæg
Udpeget i kommuneplan:	Nej
Emne i kommuneplan:	-
Adgangsforhold:	Ingen offentlig adgang

VÆRDISÆTNING
EGENSKABER

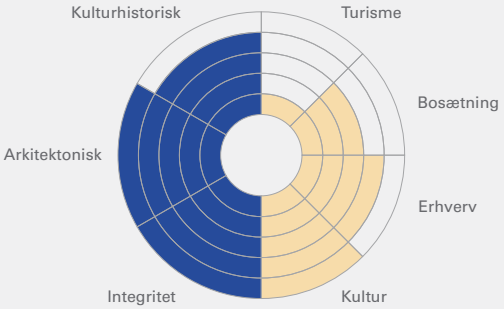

LEJRE VANDVÆRK

I baggrunden ses maskinhuset med filterbygningen til højre og nedgangskammeret i forgrunden

Maskinhuset rummer høje arkitektoniske og fortællende værdier. Særligt er den bevarede instrumentvæg vigtig for den oplevede fortælling

En af de fire bevarede tjenesteboliger. De resterende tjenesteboliger fremstår i samme arkitektoniske stil

45

LEDREBORG SLOT

Ledreborg Slot hører til et af Danmarks bedst bevarede slotsanlæg fra det 18. århundrede og udgør et kulturmiljø af national værdi

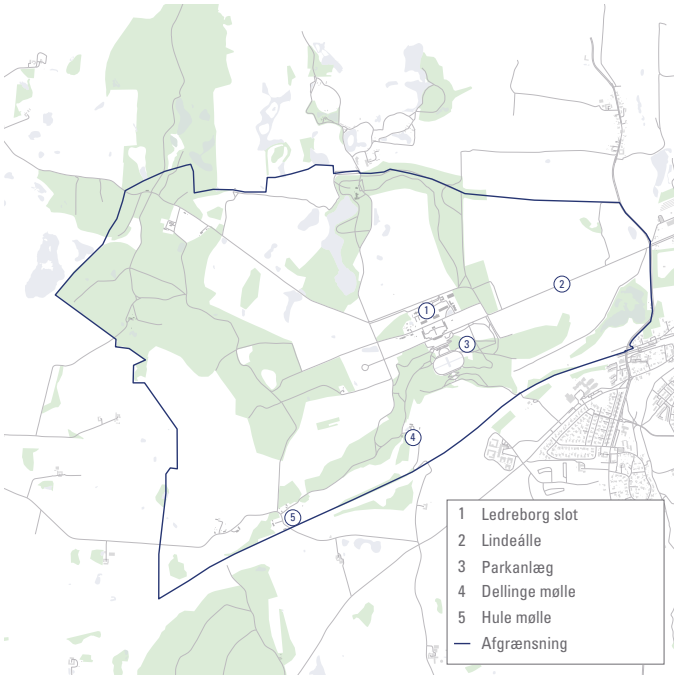

Kulturmiljøet omfatter Ledreborg Slot med avlsgård, park og skov samt Dellinge Mølle, Hule Mølle og de mindre stråtækte bygninger, der ligger spredt i området

BESKRIVELSE

Ledreborg Slot ligger i det kuperede terræn ned til Kornerup Å og udgøres af et barokanlæg med hovedbygning fra 1744, sidefløje, porttårn, avlsgård, allé og et terrasseret haveanlæg i barokstil med store omkransende skovområder. Slottets hovedbygning har fået sin nuværende skikkelse efter en ombygning af Lejregaard, som kan dateres tilbage til år 1505. Med til kulturmiljøet hører desuden Dellinge Mølle, Hule Mølle og enkelte småhuse, som ligger spredt i landskabet omkring slottet.

KULTURMILJØETS VÆRDIER

Ledreborg Slot udgør et storslået og helstøbt kulturmiljø på nationalt niveau, hvor bygninger såvel som landskab med lindeallé, barokhave og bøgeskove med flere bevarede stendiger er velholdt og udgør vigtige kulturhistoriske elementer. De to møller er ligeledes værdifulde for herregårdsfortællingen.

BÆRENDE ELEMENTER

Slots- og havearkitekturen i Ledreborg er uløseligt forbundet, og de bærende værdier udgøres af slottets bygningsanlæg i sammenhæng med det barokke haveanlæg og alléen. Dertil kommer skovområdet med de bevarede stendiger og ådalen med de to møller samt anden småbebyggelse.

KULTURMILJØETS EGENSKABER

Ledreborg Slot har grundet sin storslåede arkitektur, natur og nærhed til Sagnlandet Lejre potentiale inden for turisme og kultur. Slottets egenskaber knytter sig til de nuværende funktioner som konferencecenter, golfklub og svævebanepark samt værtssted for store, årlige arrangementer som livstilsudstilling og koncert i slotsparken.

BEMÆRKNINGER

Ledreborg Slot er fredet og indgår i et omfangsrigt kulturmiljø. Det anbefales at indskrænke den nuværende afgrænsning mod nord og i stedet medtage Dellinge og Hule Mølle, der begge er fredet, samt den øvrige småbebyggelse langs Kisserupvej. Ledreborg Slot er privat, men der er offentlig adgang i skoven.

Kommune:	Lejre Kommune
Kategori:	Magt og tro - Slot
Udpeget i kommuneplan:	Ja
Emne i kommuneplan:	-
Adgangsforhold:	Delvist offentlig adgang

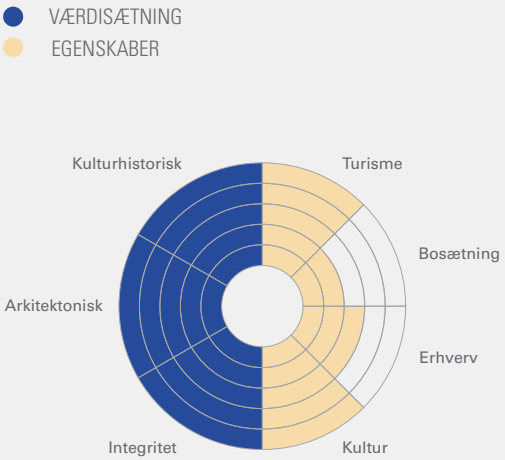

LEDREBORG SLOT

Terrasserne i Ledreborgs barokhave har i løbet af de seneste år gennemgået et genskabelses- og fornyelsesprojekt og haven fremstår i dag som et unikt stykke landskabsarkitektur

Ledreborg Allé med de kandelaberstynede lindetræer fortsætter næsten 6 km. mod nordøst og er Danmarks længste allé

Dellinge Mølle er beliggende ved Kornerup Å og kan føres tilbage til 1664. Den nuværende bygning er opført omkring år 1740